

Хомутенко Л.І.

кандидат технічних наук, доцент, професор
Сумський державний університет

Мартиненко А.В.

студентка
Сумський державний університет

Khomutenko Lyudmila

Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Professor
Sumy State University

Martynenko Anna

Student
Sumy State University

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКО-КИТАЙСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ КРАЇН

Хомутенко Л.І., Мартиненко А.В. Розвиток українсько-китайського економічного співробітництва в контексті реалізації національних інтересів країн. У статті здійснено аналіз українсько-китайського співробітництва на сучасному етапі. Партнерство України з Китаєм є одним із найважливіших стратегічних складників успішного економічного розвитку. Проаналізовано динаміку ключових товарних позицій українсько-китайської торгівлі, індекс комплементарності торгівлі Україна – Китай та зовнішню торгівлю послугами України з Китаєм. Досліджено, що для України існує значна потреба у залученні зовнішнього фінансування, а Китай є для цього одним із потенційних партнерів. Зокрема, китайські лідери привітали підписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС та розглянули участь України у будівництві «нового економічного поясу – великого шовкового шляху», що є особистою ініціативою китайського президента. Визначено перспективні напрями українсько-китайського співробітництва, інтереси України у співпраці з Китаєм, а саме залучення іноземних інвестицій, що сприятиме активізації економічного зростання в країні та створенню нових робочих місць. Визначено сферу інтересів Китаю в Україні, а саме можливість залучення українських технологій на китайський ринок за допомогою виробничого майданчика, розташованого на території Китаю. Це визначено як значну загрозу для України, оскільки китайські партнери опануватимуть українські технології через 5–7 років, і потреба в українських партнерах зникне. Більше того, існує загроза нерационального використання земельних ресурсів, що може призвести до виснаження та зниження якості. Щоб уникнути негативних наслідків економічного співробітництва з Китаєм, Україна повинна розробити стратегію економічного партнерства, яка забезпечить задоволення національних інтересів. З'ясовано, що для співробітництва між Україною та КНР є наука і технологія. Ефективна модернізація української економіки та налаштування її на світовому ринку, виробничі, інвестиційні та науково-технологічні можливості КНР можуть стати для України вагомим ресурсом розвитку відповідних галузей економіки, поштовхом до відновлення позицій нашої держави на світових ринках технологій.

Ключові слова: українсько-китайське співробітництво, торгово-економічні відносини, індекс комплементарності, двостороння співпраця, інвестиційний потенціал, спільні проекти, модернізація.

Хомутенко Л.И., Мартыненко А.В. Развитие украинско-китайского экономического сотрудничества в контексте реализации национальных интересов стран. В статье рассмотрен анализ украинско-китайского сотрудничества на современном этапе. Партнерство Украины с Китаем является одной из важнейших стратегических составляющих успешного экономического развития. Проанализированы динамика ключевых товарных позиций украинско-китайской торговли, индекс комплементарности торговли Украина – Китай и внешняя торговля услугами Украины с Китаем. Доказано, что для Украины существует значительная потребность в привлечении внешнего финансирования, а Китай является для этого одним из потенциальных партнеров. В частности, китайские лидеры приветствовали подписание Украиной Соглашения об ассоциации с ЕС и рассмотрели участие Украины в строительстве «нового экономического пояса – большого шелкового пути», что является личной инициативой китайского президента. Определены перспективные направления украинско-китайского сотрудничества, интересы Украины в сотрудничестве с Китаем, а именно привлечение иностранных инвестиций, что будет способствовать активизации экономического роста в стране и созданию новых рабочих мест. Определена сфера интересов Китая в Украине, а именно возможность

привлечения украинских технологий на китайский рынок с помощью производственной площадки, расположенной на территории Китая. Это определено как значительная угроза для Украины, поскольку китайские партнеры овладеют украинскими технологиями через 5–7 лет, и потребность в украинских партнерах исчезнет. Более того, существует угроза нерационального использования земельных ресурсов, что может привести к истощению и снижению качества. Чтобы избежать негативных последствий экономического сотрудничества с Китаем, Украина должна разработать стратегию экономического партнерства, которая обеспечит удовлетворение национальных интересов. Выяснено, что для сотрудничества между Украиной и КНР есть наука и технология. Эффективная модернизация украинской экономики и настройка ее на мировые рынки, производственные, инвестиционные и научно-технологические возможности КНР могут стать для Украины весомым ресурсом развития соответствующих отраслей экономики, толчком к восстановлению позиций нашего государства на мировых рынках технологий.

Ключевые слова: украинско-китайское сотрудничество, торгово-экономические отношения, индекс комплементарности, двустороннее сотрудничество, инвестиционный потенциал, совместные проекты, модернизация.

Khomutenko Lyudmila, Martynenko Anna. Development of Ukrainian-Chinese economic cooperation in the context of realization of national interests of countries. The article considers the analysis of Ukrainian-Chinese cooperation at the present stage. Ukraine's partnership with China is one of the most important strategic components of successful economic development. The dynamics of key commodity positions of Ukrainian-Chinese trade, the Ukraine-China trade complementarity index and Ukraine's foreign trade in services with China are analyzed. It is studied that there is a significant need for Ukraine to attract external financing, and China is one of the potential partners for this. In particular, Chinese leaders welcomed Ukraine's signing of an association agreement with the EU and considered Ukraine's participation in the construction of a «new economic belt – the Great Silk Road,» a personal initiative of the Chinese president. Promising areas of Ukrainian-Chinese cooperation have been identified. Ukraine's interests in cooperation with China have been identified, namely the attraction of foreign investment, which will help boost economic growth in the country and create new jobs. The sphere of China's interests in Ukraine has been determined, namely the possibility of attracting Ukrainian technologies to the Chinese market with the help of a production site located in China. This is identified as a significant threat to Ukraine, as Chinese partners will master Ukrainian technology in 5–7 years, and the need for Ukrainian partners will disappear. Moreover, there is a threat of irrational use of land resources, which can lead to depletion and reduced quality. To avoid the negative consequences of economic cooperation with China, Ukraine must develop a strategy of economic partnership that will ensure the satisfaction of national interests. It was found out that there is science and technology for cooperation between Ukraine and China. Effective modernization of the Ukrainian economy and its adjustment on the world market production, investment and scientific and technological capabilities of China can be an important resource for Ukraine in the development of relevant sectors of the economy, an impetus to restore our country's position in world technology markets.

Key words: Ukrainian-Chinese cooperation, trade and economic relations, complementarity index, bilateral cooperation, investment potential, joint projects, modernization.

Постановка проблеми. Одним зі шляхів виходу світової економіки з кризи є збільшення та підтримка високого та стабільного економічного динамізму в країнах, які передові у світовому розвитку, особливо у США та Китаї. З огляду на вищевикладене, тема дослідження, яка аналізує досвід китайських зовнішньоекономічних реформ як передумови посилення конкурентних позицій національної економіки з погляду її активної інтеграції у світовий економічний простір, є актуальною і має не лише теоретичне, а й практичне значення для України, яка повинна оптимізувати свою стратегію реалізації національних економічних інтересів за допомогою механізмів міжнародного співробітництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням українсько-китайського співробітництва присвячено низку наукових праць українських авторів, зокрема Є.В. Гобова, В.О. Кікченко, О.А. Ковалюк, С.А. Кошового [9], А.С. Терещенко, Л.І. Хомутенко [3]. Серед зарубіжних авторів можна виділити роботи А. Гончарука [7], Пей Чайхуна [8], Д.Ф. Сімона [4] та ін. Водночас багато аспектів цієї проблеми, з огляду на особливості розвитку сучасної глобальної еко-

номіки, потребують більш повного та предметного дослідження.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є дослідження теоретичних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо оцінки ефективності та пріоритетів зовнішньоторговельного співробітництва між Україною та КНР для посилення їхніх конкурентних позицій у світовій економіці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна китайська економіка характеризується своєю залежністю від зовнішніх ринків. За обсягом експорту Китай посідає перше місце у світі. Експорт забезпечує 80% валютного доходу держави. Близько 20 млн людей працюють в експортній галузі. 20% валової продукції промисловості та сільськогосподарства експортуються на зовнішній ринок. Експортна номенклатура включає 50 тис позицій.

Китай підтримує торговельно-економічні відносини зі 182 країнами та регіонами світу, 80 з яких підписали міжурядові торгові угоди. Основними торговими партнерами Китаю є капіталістичні країни, що розвиваються, головним чином, Японія, США, країни

Західної Європи, країни походження Європи, а найбільшими конкурентоспроможними товарами залишаються взуття, одяг та іграшки, виключаючи весь активний експорт електроніки.

Із 2004 р. Китай упевнено очолює експорт офісного та телекомунікаційного обладнання, а з 2005 р. – за показником експорту високотехнологічних технологій загалом. Китайська текстильна промисловість є першою у світі, оскільки китайський експорт представлений у більшості країн. Текстильні компанії спеціалізуються на виробництві одягу із синтетичних тканин. Компанії цієї галузі розкидані по всій країні, але найбільші – у Шанхаї, Кантоні та Харбіні. Китайська експортна продукція, що постачається до Північної Америки, Японії та Західної Європи, має найвищі стандарти якості. Ця продукція виробляється в прибережних провінціях країни, де зосереджено численні філії іноземних компаній. Численні ремісничі компанії, що виробляють контрафактну продукцію провідних світових брендів, розташовані на півночі та в глибині країни. Ці товари відрізняються низькою якістю та ціною, що збігається із ціною подібної якості продукції. Із середини 1980-х років це було досягнуто шляхом забезпечення населення продовольством. Сьогодні фрукти, риба та морепродукти експортуються, а бавовна є основним продуктом експорту сільськогосподарської продукції. З відкриттям переходу Нату-Ла в 2006 р. торгівля з Індією зросла.

Китай є головним гравцем на геополітичних та економічних картах світу. Для зміцнення своїх позицій у світовій політиці та економіці китайське командування ініціює низку масштабних проектів та програм, що мають проблемний ефект та поглиблюють міждержавне співробітництво. Однією з таких ініціатив є «Один пояс, один шлях» – пробудження давнього Великого шовкового шляху, який покликаний створити новий світовий порядок і рухатися до глобалізації 2.0 [2]. Ці питання також надзвичайно важливі для України.

Ініціатива розробляє великий транспортний та логістичний проект XXI ст., що з'єднає Китай та Західну Європу. Україна не затрималася і підписала запланований план дій щодо реалізації ініціативи щодо спільного будівництва «економічного поясу Великого шовкового

шляху» та «Морського шовкового шляху XXI століття». Тим не менше участь України у проєкті «Один пояс, один шлях» є декларативною й уповільнює розвиток економічного співробітництва між Україною та Китаєм, що знайшло своє відображення у торгівлі, інвестиційних відносинах та науково-технічному обміні.

Україна представляє інтерес для китайців завдяки виробництву, науці, ресурсам, людському потенціалу та вигідному географічному розташуванню. Окрім цього, Україна має важливий споживчий ринок – 38 млн людей. Українсько-китайське співробітництво розпочалося з підписання Угоди між урядом України та урядом Китайської Народної Республіки про торговельно-економічне співробітництво в 1992 р. Ця Угода встановила найбільш вигідні умови щодо експортних та імпорتنних мит на товари з двох країн, податки та внутрішні мита [3].

Сучасний стан розвитку українсько-китайських відносин стикається з певними проблемами через неясну позицію Китаю щодо російської агресії проти України. На той момент Україна вже мала добре розроблену законодавчу базу та високий рівень співпраці з Китаєм, що дає нам змогу і надалі розглядати обидві країни як важливих стратегічних партнерів [4].

За 12 місяців 2020 р. Україна імпортувала товарів на 54,2 млрд дол. (порівняно з 2019 р. імпорт упав на 6,2 млрд дол.). Експорт з України становив 49,2 млрд дол. (експорт зменшився на 0,85 млрд дол.). Відповідно, експортно-імпортне сальдо від'ємне – 5 млрд дол. Загальний дохід у 2020 р. становив 103,4 млрд дол., що на 7 млрд менше, ніж у попередньому році.

Китай посідає друге місце в географічній структурі зовнішньої торгівлі з часткою в торгівлі 13% (експорт – 5%, імпорт – 13%). Щорічна торгівля зросла на 29,3% порівняно з попереднім роком (рис. 1).

Починаючи з 2004 р. спостерігається збільшення від'ємного сальдо торгівлі товарами. Це пов'язано з:

- товарною структурою українського експорту, на величину якої впливає ситуація на світових товарних ринках;
- наявністю бар'єрів для виходу на ринок Китаю (сильна конкуренція на внутрішньому ринку, кількісні та якісні обмеження);

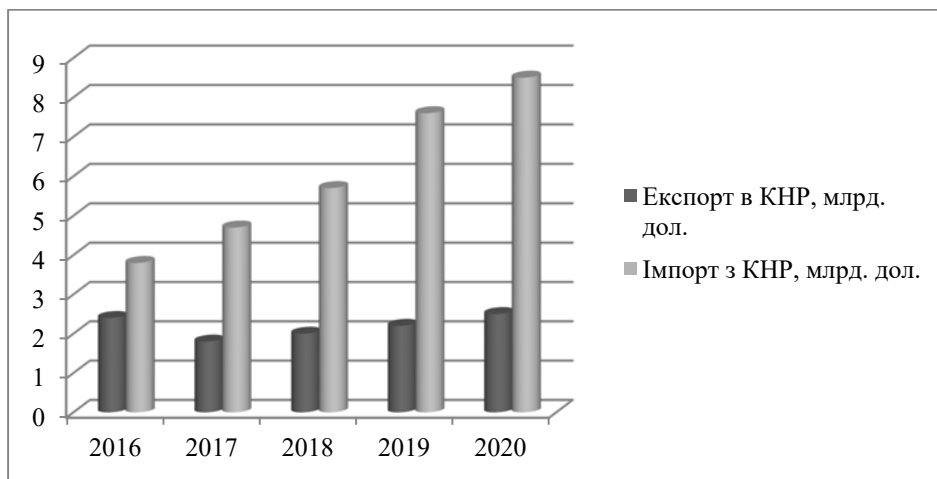

Рис. 1. Динаміка українсько-китайської двосторонньої торгівлі 2016–2020 рр., млрд дол.

Джерело: Державна служба статистики України

– низькою активністю українських компаній на міжнародних виставках та ярмарках із просування своєї продукції [5].

Експорт України до Китаю переважно складається із сировини (руди, зерна та олії), а імпорт – спеціальний та технологічний (напівпровідники, телефони, комп'ютери). Отже, 94,1% експорту до Китаю припадає на сировину та 5,6% – на готову продукцію. У 2020 р. частка п'яти найбільших товарних експортів до Китаю становить 85%, а саме: залізної руди та концентратів – 33%, кукурудзи – 24%, соняшникової олії та насіння – 17%, турбореактивних двигунів – 109% та макухи – 7%. У період із 2016 по 2020 р. вартість експорту залізної руди та концентратів зменшувалася в середньому на 20% на рік, а кукурудзи – на 19%. Слід зазначити, що до 2020 р. українські експортери покриватимуть 66% загального китайського імпорту кукурудзи та 61% соняшникової олії (табл. 1).

У 2020 р. найбільша частка сировинної структури імпорту надходила з: напівпровідників та смартфонів – по 9%, комп'ютерів – 6%, листової сталі – 4% та пестицидів – 3% [5].

У період із 2016 по 2020 р. імпорт напівпровідників (діодів, транзисторів, світлочутливих напівпровідників) у середньому за рік подвоївся. У 2020 р. 95% імпорту напівпровідників з України було покрито

китайськими експортерами, що становило 2,1% від загального обсягу китайського експорту цієї продукції. Отже, аналізуючи статистику InternationalTradeCenter, індекс взаємодоповнюваності торгів був розрахований за методологією UNCTAD і поданий у динаміці з 2016 по 2020 р. (рис. 2).

Розрахунки показують, що індекс взаємодоповнюваності торгівлі перевищує 50%, що вказує на середній рівень відповідності українського експорту китайському імпорту.

Підсумовуючи, двостороння торгівля між Україною та Китаєм демонструє тенденцію до зростання протягом осені 2014–2015 рр. Але існує тенденція до збільшення негативного сальдо. Останніми роками Китай є одним з основних торгових партнерів України [5].

Тим часом торгівля послугами незначна у двосторонній торгівлі з Китаєм, проте її обсяги та частка зросли за останні роки. Україна переважно експортує до Китаю транспортні послуги, бізнес (послуги з досліджень і розробок) та послуги, пов'язані з подорожами. Україна переважно імпортує послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю, бізнес та транспортні послуги та послуги, пов'язані з ліцензійною діяльністю. Зростає також двостороння торгівля телекомунікаційними, комп'ютерними та інформаційними послугами. Комерційні умови Китаю характеризуються значною кіль-

Таблиця 1

Ключові товарні позиції українсько-китайської торгівлі у 2020 р.

Експорт у КНР	Частка товару в		Імпорт із КНР	Частка товару в	
	Експорті України	Імпорті КНР		Експорті України	Імпорті КНР
Залізна руда та концентрати	24%	0,9%	Напівпровідники	2,4%	95%
Кукурудза	15%	64%	Смартфони	0,4%	61%
Олія та насіння соняшнику	9%	59%	Комп'ютери	0,5%	69%
Турбореактивні двигуни	59%	2,8%	Прокат плоский сталевий або з нелегованої сталі	1,6%	47%
Макуха в гранулах	16%	24%	Пестициди	3,3%	19%

Джерело: International Trade Center / Trade Map

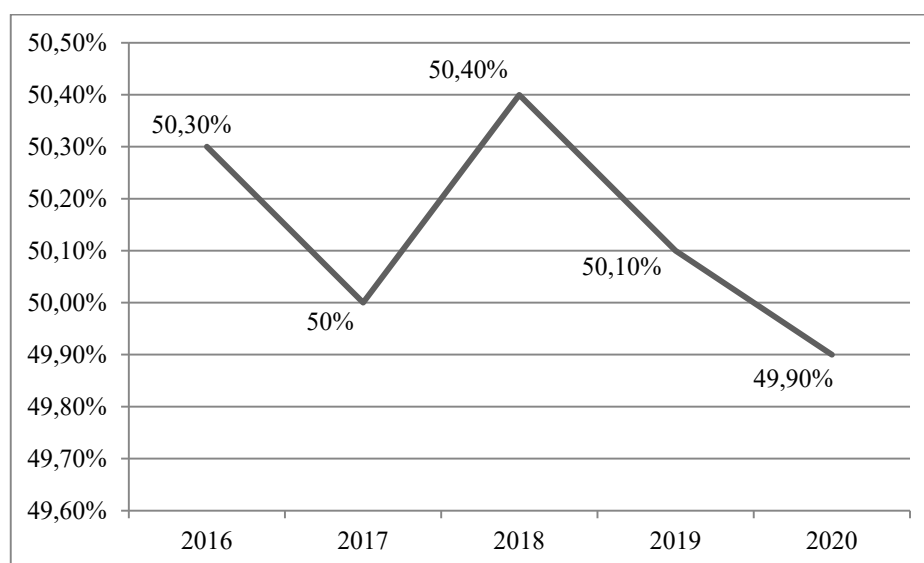

Рис. 2. Динаміка індексу комплементарності торгівлі Україна – Китай у період 2016–2020 рр.

Джерело: розрахунок на основі даних InternationalTradeCenter

кістю тарифних та нетарифних заходів, що застосовуються для захисту внутрішнього ринку.

За даними СОТ, середній рівень поточного режиму найбільшого сприяння в Китаї на початок 2020 р. становить 9,9% (16,5% для сільськогосподарських товарів та 9,0% для несільськогосподарських товарів). Китай поступово знижує захист тарифів на споживчі товари. Зокрема, у липні 2020 р. відбулося нове зниження ввізного мита на такі категорії товарів, як: продовольчі товари; одяг, взуття та головні убори; меблі та посуд; культурні, спортивні та розважальні аксесуари; побутова електроніка; миючі засоби, косметика; товари медичного призначення. Як результат, середнє імпортерне мито впало з 9,9% до 7,9%.

Торгівля послугами займає невелике місце в загальній торгівлі товарами та послугами між Україною та Китаєм. На послуги припадало 4,8% українського експорту товарів та послуг до Китаю, 2,7% імпорту товарів та послуг у 2020 р. Водночас протягом останніх п'яти років спостерігається тенденція до збільшення частки послуг у двосторонній торгівлі з Китаєм. Україна більше імпортує послуг з Китаю (194 млн дол. США), ніж експортує в Китай (108 млн. дол. США).

У структурі експорту України послуг до Китаю в 2020 р. близько 50% становили транспортні послуги (54 млн дол.), більша частина яких припадала на повітряний транспорт (38 млн дол.). Ділові послуги також займають дуже важливе місце в експорті (37,4%), причому найбільші обсяги експорту демонструють послуги з досліджень і розробок (22% від загального експорту послуг до Китаю) [6].

Подорожі та телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги становили 5,7% та 3,3% відповідно. На рис. 3 показано двосторонню торгівлю послугами за 2016–2020 рр.

Експорт послуг з України до Китаю перевищує показник 2016 р. в 1,5 рази. Транспортні та ділові послуги суттєво сприяли цьому падінню: експорт цих послуг зріс відповідно у 2,8 та 2,1 рази. Але серед лідерів зростання були телекомунікаційні послуги,

комп'ютерні та інформаційні послуги – у п'ять разів порівняно з 2016 р. Зменшився експорт послуг, пов'язаних із поїздками, та послуг із переробки матеріальних ресурсів [5].

В імпорті послуг із Китаю до України переважають послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю (96 млн дол., або 50%). Попит України на бізнес та транспортні послуги (переважно морський транспорт) також високий – 15,1% та 14,5% відповідно. В імпорті роялті та інших послуг, пов'язаних із використанням інтелектуальної власності, переважають послуги, пов'язані з ліцензованою діяльністю (7%). Україна також імпортує телекомунікаційні послуги, комп'ютерні та інформаційні послуги, а також державні та туристичні послуги.

Порівняно з 2014 р. імпорт послуг із Китаю зріс у 2,4 рази. Бізнес, транспорт та послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю, зросли відповідно в 3, 2,5 та 1,7 рази. Імпорт ліцензій та телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг швидко зростає. Але імпорт туристичних послуг скорочується.

Забезпечення економічної безпеки, включаючи енергетичну незалежність, є дуже важливим для розвитку обох країн. Китай стрімко розвиває альтернативну енергетику. Вона посідає перше місце у світі за інвестиціями в «чисту» енергію (100,1 млрд дол.). У рамках програми «Один пояс, один шлях» Китай активно інвестує в енергію країн-учасниць (понад 50 млрд дол.).

Згідно з оцінками та результатами діяльності Українського інституту майбутнього, китайські інвестори в Україні можуть бути зацікавлені в таких енергетичних проектах [4]:

1. Атомна енергія: будівництво енергоблоків Південноукраїнської атомної електростанції – 4 ГВт (Миколаївська область), Запорізької – 4 ГВт, Хмельницької – 4 ГВт, Рівненської АЕС – 2,6 ГВт.
2. Теплова енергія: будівництво біоТЕЦ Миколаївської області – 270 МВт, Одеської області – 220 МВт.
3. Вітрова енергія: будівництво Запорізької ВЕС – 600 МВт, Миколаївської ВЕС – 450 МВт.

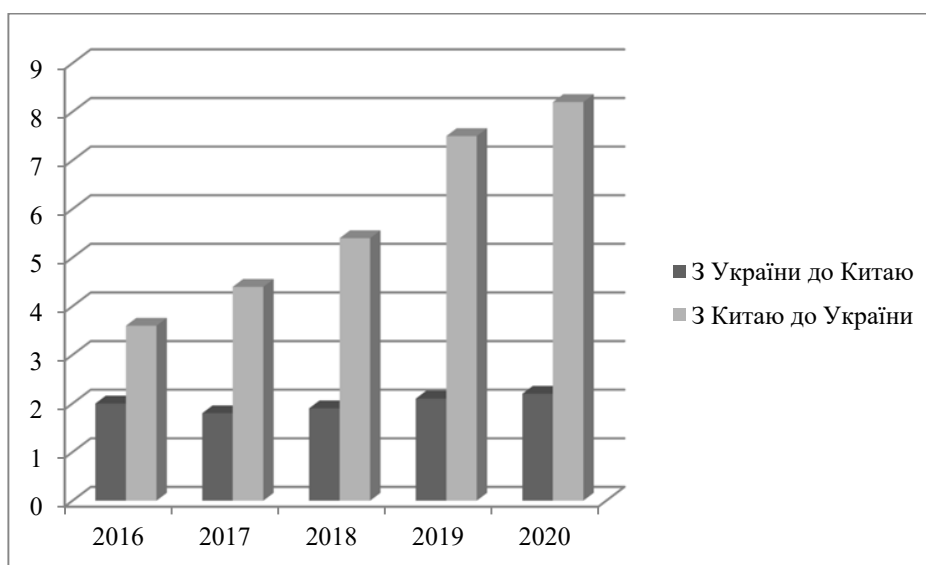

Рис. 3. Двостороння торгівля послугами у 2016–2020 рр.

Джерело: Державна служба статистики України

4. Сонячна енергія: будівництво Херсонської СЕС – 350 МВт, Закарпатської СЕС – 320 МВт.

5. Видобуток нафти і газу: модернізація Кременчуцького НПЗ.

За винятком енергетичного сектору розвиток інфраструктури має велике значення для Китаю. Китай інвестує 163,2 млрд дол. у розвиток внутрішньої інфраструктури для подолання економічного спаду та наслідків торгової війни. У рамках проєкту «Один пояс, один шлях» Китай інвестував понад 90 млрд дол. в інфраструктуру для країн-членів.

Українська інфраструктура знаходиться у цілком задовільному стані і потребує модернізації та перебудови. Тому китайських інвесторів можуть зацікавити такі інфраструктурні проєкти, як:

1. Залізниця:

- швидкісне залізничне будівництво (Київ – Європа (через Львів), Київ – Одеса, Київ – Харків, Київ – Дніпро);
- електрифікація залізниць;
- модернізація локомотивного депо «Укрзалізниця».

2. Автомобільні дороги:

- транснаціональний транспортний коридор, що з'єднує українські порти на Чорному морі з Гданськом на Балтійському морі (GoHighway);
- будівництво транспортно-логістичних комплексів (біля портів) в Херсонській та Миколаївській областях;
- будівництво мосту через Дніпро у Кременчуці;
- будівництво віадуку в морському порту Чорного моря;
- будівництво швидкісних магістралей Маріуполь – Одеса, Одеса – Львів.

3. Морські порти: створення Одеського портового кластера (Південне, Чорне море, Одеса); Миколаївського кластера (Ольвія, Миколаїв, Херсон, приватизація Скадовського порту); Ізмаїльського кластера (порт Усть-Дунай – приватизація, Ізмаїл, рейнські порти).

4. Повітряне сполучення: реконструкція 15 аеропортів.

Посол Китаю в Україні неодноразово наголошував на розвитку стратегічного партнерства у галузі сільського господарства та на тому, що ця сфера є найбільш успішною в його реалізації. У 2019 р. на частку України припадало 66% імпорту кукурудзи та 59% соняшникової олії [4].

Поглиблення співпраці між країнами можливе у таких сферах:

- вирощування та виробництво екологічно чистої продукції для китайського ринку;
- залучення китайських компаній до розроблення та впровадження агритека;
- збільшення експорту товарів за рахунок зростання середнього класу та купівельної спроможності: рослинної олії, м'яса, овочів, фруктів, шоколаду, готової пшеничної продукції.

У першій половині 2020 р. китайці витратили 128 млрд дол. на закордонний туризм, у тому числі 15 млрд – у країнах-членах «Один пояс, один шлях». Туристичний потенціал України величезний: сприятливий клімат, різноманітні ландшафти, моря та річки, цілющі води, грязь та ін. Однак туристична галузь потребує інвестицій у розвиток інфраструктури. Тому розвиток курортів та готельних комплексів на Півдні та Заході України може бути привабливим для китайських інвесторів.

Сприяти реалізації проєктів у рамках «Один пояс, один шлях» може повна участь України в ініціативі. Для цього українському уряду потрібно:

– прийняти державну стратегію розвитку до 2030 р. та окремого документа – стратегії співпраці між Україною та Китаєм у рамках ініціативи «Один пояс, один шлях»;

– організувати та провести зустріч лідерів України та Китаю з метою поглиблення співпраці;

– стати членом Азіатського банку інфраструктурних інвестицій;

– створити окремі координаційні підрозділи в державних структурах для реалізації спільних проєктів (у Міністерстві закордонних справ, Міністерстві інфраструктури, Міністерстві економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства);

– створити українсько-китайський проєктний офіс для надання поточної, актуальної та відповідної інформації про Україну і встановлення міцних зв'язків між експертною журналістською спільнотою в Києві та Пекіні;

– створити в обох державах українсько-китайські культурні центри, які не будуть структурними підрозділами дипломатичних представництв;

– посилити існуючу систему підготовки фахівців в Азіатському регіоні з особливим акцентом на Китай.

За 27 років українсько-китайських дипломатичних відносин сфера стратегічної співпраці наших держав постійно розширюється. Сьогодні між країнами відбувається плідне співробітництво у сільському господарстві, енергетиці, розвитку транспортної інфраструктури, фінансовій та банківській сферах. Україна і Китай тісно взаємодіють у галузях освіти, науки і технологій, культурі, спорті та ін. Проте обсяги торгівлі та інвестицій свідчать про нереалізований потенціал співробітників, що забезпечують можливість використання в Ініціативі «Один пояс, один шлях».

Таким чином, даний аналіз показує високу концентрацію та недиверсифікованість українського експорту до Китаю. Протягом останніх років імпорту Китаю в Україну у 2–4 рази перевищував експорт України до Китаю. Існує значний невикористаний потенціал до диверсифікації та нарощення українського експорту товарів на цьому ринку. Торгівля послугами між Україною та Китаєм також потребує більш інтенсивного розвитку. Поки вона займає незначне місце в загальній двосторонній торгівлі між країнами. Інтенсифікація двосторонньої торгівлі товарами між Україною та Китаєм сприятиме також і подальшому зростанню торгівлі послугами.

Висновки. Китай за декілька десятиліть виконав два глобальних завдання:

1) вирішено проблему продовольчої самодостатності в країні; маючи 7% орних земель у світі, Китай не тільки постачає продовольство 1 млрд 347 млн жителів, а й експортує сільськогосподарську продукцію;

2) розвинувши легку промисловість, він повністю забезпечив себе товарами цієї галузі.

За рівнем абсолютного виробництва низки важливих промислових та сільськогосподарських продуктів Китай посідає перше місце у світі. Зокрема, у галузі сільського господарства – це зерно, м'ясо, птиця, яйця, продукти з води, рослинні та тваринні жири; у легкій промисловості – виробництво бавовняного текстилю,

вовняних і шовкових тканин, одягу, велосипедів, телевізорів, пральних машин.

Однією з характерних особливостей економічних реформ Китаю є те, що всі сектори економіки швидко розвивалися в процесі впровадження. Ринкові відносини реалізуються впевнено, не хаотично і не під впливом інших держав чи міжнародних фінансових організацій, а самостійно та цілеспрямовано, з активним державним регулюванням, а саме розробленням промислової політики та забезпеченням порядку в суспільстві, ефективною боротьбою зі злочинністю; у процесі переходу до ринку державний виробничий сектор не руйнується, а створюються нові приватні виробництва незалежно від державних підприємств; щорічне зростання виробництва сягає 10–12%.

Китай створив досить стабільне законодавство, що забезпечує державні гарантії захисту внутрішніх та іноземних інвестицій протягом тривалого часу, вирішальну роль держави в регулюванні економіки в інтересах національних пріоритетів, розвиток виключно китайського виробництва з майже повною ліквідацією попередньої діяльності та торгівлі імпортованими това-

рами. Проблема посередника – найбільший економічний парадокс України.

Оптимальний розвиток двосторонньої співпраці вимагає визначити найкращу його форму для найближчих відвідувачів.

Пріоритетними напрямками економічного співробітництва між Україною та Китаєм є розвиток зовнішньоторговельних зв'язків, головним чином, у металургійній, машинобудівній, хімічній та електронній промисловості. Основними шляхами подальшого розвитку металургійного комплексу мають стати модернізація та реконструкція металургійного обладнання, вдосконалення та зміна виробничих відносин у ринкових умовах та розширення спільної підприємницької діяльності. Розкрито шляхи вдосконалення українсько-китайського співробітництва шляхом розвитку науково-інноваційної атмосфери країни та її впливу на технологічний стан і відтворення виробничої бази. Необхідно розвивати експортний, науково-технічний, інвестиційний потенціал у контексті двосторонньої спеціалізації шляхом ефективного використання датчиків економічного, правового та політичного впливу.

Список використаних джерел:

1. ChinaOfficialNewsAgency. Xinhua. URL: <http://www.chinaview.cn> (дата звернення: 12.05.2021).
2. A Chinain formation base. URL: <http://www.chinatoday.com/> (дата звернення: 13.05.2021).
3. Хомутенко Л.І., Терещенко А.С. Сучасні позиції КНР в умовах світової глобалізації. *Бізнес Інформ*. 2017. № 12. С. 60–71.
4. Simon D.F. China's Emerging Technological Edge: *Assessing the Role of High-End Talent*. Cambridge; NewYork : CambridgeUniv. 2020.
5. WorldEconomic Outlook Database. *International Monetary Fund*. 2020. URL: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2020/02/weodata/weoselgr.aspx> (дата звернення: 12.05.2021).
6. World Investment Prospects Survey. *United Nations Conferenceon Tradeand Development*. New Yorkand Geneva, 2018–2020. 85 p.
7. Гончарук А.З. Україна – Китай: непростий шлях до зміцнення партнерства у суперечливих міжнародних умовах. *Україна – Китай*. 2019. № 1(15). С. 20–28.
8. Пей Чанхун 40-річний досвід реформування економічної системи Китаю. *Україна – Китай*. 2018. № 13. С. 98–106.
9. Аудит зовнішньої політики: Україна – Китай. Дискусійна записка / А.З. Гончарук та ін. *Інститут світової політики*. 2016. С. 61. URL: <https://glavcom.ua/pub/pdf/49/4935/auditukrchi.pdf> (дата звернення: 12.05.2021).

References:

1. ChinaOfficialNewsAgency – Xinhua. Available at: <http://www.chinaview.cn> (accessed 12 May 2021).
2. A Chinain formation base. Available at: <http://www.chinatoday.com> (accessed 13 May 2021).
3. Khomutenko L.I., Tereshchenko A.S. (2017) China's current position in the context of globalization [Current position of China in the context of globalization]. *Business Inform*, vol. 12, pp. 60–71.
4. Simon D.F. (2020) China's Emerging Technological Edge: Assessing the Role of High-End Talent [China's emerging technology edge: assessing the role of high-end talent]. Cambridge; NewYork: CambridgeUniv, vol. 9, pp. 98–112.
5. WorldEconomic Outlook Database. International Monetary Fund. 2020. Available at: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2020/02/weodata/weoselgr.aspx> (accessed 12 May 2021).
6. World Investment Prospects Survey. United Nations Conferenceon Tradeand Development. New Yorkand Geneva. 2018–2020. 85 pp.
7. Goncharuk A.Z. (2019) Ukraine-China: a difficult way to strengthen the partnership in a contradictory international environment [Ukraine-China: A Difficult Way to Strengthen Partnerships in Conflicting International Conditions]. *Ukraine-China*, vol. 1 (15), pp. 20–28.
8. Pei Changhong (2018) 40 years of experience in reforming China's economic system [40 years of experience in reforming the Chinese economic system]. *Ukraine-China*, no. 13, pp. 98–106.
9. Goncharuk A.Z., Gobova E.V., Kiktenko V.O., Koval O.A., Koshov S.A. (2016) Foreign policy audit: Ukraine – China [Foreign Policy Audit: Ukraine – China]. Discussion note. *Institute of World Politics*, pp. 61. Available at: <https://glavcom.ua/pub/pdf/49/4935/auditukrchi.pdf> (accessed 12 May 2021).